

හැඳින්වීම

නැගෙනහිරින් හා දකුණින් මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කය සහ රත්නපුර දිස්ත්‍රික්ක ද උතුරින් අම්පාර හා මහනුවර දිස්ත්‍රික්ක ද බස්නාහිරින් නුවරඑළිය සහ රත්නපුර දිස්ත්‍රික්ක ද මායිම් වන බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය ශ්‍රී ලංකා ද්වීපයේ පිහිටි වර්ග කිලෝමීටර් 2861 ක මනෝරමය භූමි භාගයකි.

ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍ය කඳුකරයෙහි නැගෙනහිර කොටසෙහි පිහිටි බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කය වෙනමම “භූගෝලීය ප්‍රදේශයක්” ලෙස හැඳින්විය හැකිය. උතුරු හා දකුණු දිසාගත කඳු වැටි සහ ඒවාට අතරමැදි නිම්න, භූ දර්ශනය සම මුදුන් උන්නතාංශය මධ්‍ය කඳුකරයේ පැහැදිලි වියළි ප්‍රදේශයක් වීම, දිවයිනේ කැටි වළාකුළු ඇති වන ප්‍රභව ප්‍රදේශයක් වීම, කඳු බාධක සහ විශාල නිම්නයකින් වටවී තිබීම වැනි භූගෝලීය ලක්ෂණ ප්‍රදේශයට ඒකීයත්වය ලබා දෙයි. උතුරින් දුම්බර යටි නැම්මෙන්ද, නැගෙනහිරින් හා දකුණින් උස් කඳු වේදිකාවලින් ද, බටහිරින් මධ්‍ය කඳු නාරටිය නැගෙනහිර මායිමෙන්ද වටවුණු මෙම ප්‍රදේශය සැබවින්ම “ද්‍රෝණියකි”. මෙම බදුලු ද්‍රෝණිය මධ්‍ය කඳු නාරටියෙන් සෑහෙන පමණ මොහොර බෑවුමකින් මායිම්වී ඇති මුත් වයඹ මායිමෙන් පිහිටි රාගල වේදිකාවේ සිට පියගැට පෙළකින් බසින අයුරින් ද්‍රෝණියට පිවිසිය හැකිය. ද්‍රෝණියේ සාමාන්‍ය උන්නතාංශය මීටර් 1400 ක් තරම්ය. වැලිමඩ සානුව, බදුලු ද්‍රෝණිය, නමුණුකුල හා මඩොල්සීම වැටි නැගෙනහිරින් සහ දකුණු වේදිකා ප්‍රදේශයේ පැහැදිලි භෞතික ලක්ෂණ විද්‍යා මාන කරවයි. හපුතලේ වැටිය ද්‍රෝණියේ නිරිතදිග මායිමේ පිහිටියේය.

විද්‍යානුකූලව බදුලු දිස්ත්‍රික්කයේ පවතින්නේ දැඩි සංකීර්ණත්වයකි. මෙම සංකීර්ණ පටු නිම්න ඔස්සේ ගලන ගංහා ප්‍රතිරෝධක පාෂාණ පිහිටි ප්‍රදේශ හෝ විභේද නිසා ඇති වූ මොහොරවලින් ගැලීමේදී දියඇළි ඇති කරයි. උමා ඔයේ බටහිර ශාඛාවේ කුරුඳු ඔය ඇල්ල, බදුලු ඔයේ දුන්නිඳ ඇල්ල, කිරිදි ඔය ආරම්භක ප්‍රදේශයේ දියලුම ඇල්ල සහ රාවණා ඇල්ල ද මෙසේ ඇතිවූ දිය ඇළිවලට උදාහරණයි. කෙසේ වෙතත් සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කළ බදුලු ද්‍රෝණිය තුළ ඇත්තේ ජාලාකාර ජලවහන රටාවකි.

වර්ෂාපතන රටාව අනුව ප්‍රධාන සෘතු හතරකට බෙදිය හැකිය.

1. වසන්තසංවහනවර්ෂාකාලය (මාර්තු, අප්‍රේල් මාස)
2. නිරිතදිගමෝසම් සෘතුව (ජූනි, සැප්තැම්බර්)
3. සරත්සංවහනවාසුළු සෘතුව (සැප්තැම්බර් අග සිට ජනවාරි අග දක්වා)
4. ඊසානදිග මෝසම් කාලය (නොවැම්බර් සිට ජනවාරි අග දක්වා) යනුවෙනි.

ප්‍රදේශයේ වාර්ෂික වර්ෂාපතනය ගත්විට මිලිමීටර් 1537කි. එහෙත් ද්‍රෝණියේ දකුණු කොටස්වලට මිලිමීටර් 1524 – 1905ක් පමණ වර්ෂාපතනයක් ලැබේ. ප්‍රදේශයේ උන්නතාංශය අනුව උෂ්ණත්වය වෙනස් වේ. මීටර් 2000ක් පමණ උසවන නමුණුකුල කඳු ප්‍රදේශයේ වාර්ෂික උෂ්ණත්වය සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 20.6ක් පමණ වන අතර දියතලාවේදී එය සෙන්ටිග්‍රේඩ් අංශක 27.1ක් ද, බදුල්ලේදී 31.4ක් ද වේ. බදුලු ද්‍රෝණියේ භෞතික භූ දර්ශණය මෙන්ම ආර්ථික භූ දර්ශණය ද බෙහෙවින් සංකීර්ණය. භූමි පරිභෝග රටාව එතරම් දියුණුයැයි කිව නොහැකිය.

Introduction

Badulla district is 2861 square miles in its extent, Monaragala and Rathnapura districts respectively been the Eastern and Southern boundaries, Kandy and Ampara districts at North while the Western boundary is demarcated by Nuwaraeliya&Rathnapura districts.

Badulla district is situated in the eastern part of the central hills of Sri Lanka's and it can be described as an area with separate geographical features. The specific and most identical geographical features of the district are the north and south directing mountain ranges and the wide valleys spreading in between, equal altitude peaks which clearly represent the dry zone of central hills and also the cumulus clouds are mostly formed above this area of the island. Badulla area is completely surrounded by a range of mountains and it makes a real "Basin" marking the north boundary by the "Dumbara" ridge, eastern and southern boundaries by high mountain platforms and the western boundary by the ridges of the central hills and the altitude is about 1400 m. Special geographical characters are prominently shown in Welimada plateau, Badulla Basin and east and south platforms of Namunukula and Madulsima ridges. Haputale ridge is located at the southwestern border.

Four rainfall patterns of badulla district

1. Convective rainy season (March, April)
2. South west monsoon season (June to September)
3. Autumn convective cyclone season (from late September to late October)
4. North east monsoon period (from November until the end of January).

The annual average rainfall is 1,537 m.m. But the Southern parts of the Uva Basin gets an average rainfall of 1,524 -1,905 m.m. The temperature varies according to the elevation. The average temperature at Namunukula Range is 20.6° C where the elevation is about 2,000 m and it is 27.1° C around Diyathalawa and 31.4° C around Badulla. The Uva basin has a very complexed geographical structure and the land use pattern too seems complex and less effective.